

**Sovyetlerin Beşinci
Tüm-Rusya Kongresi tarafından
10 Temmuz 1918'de kabul edilen**

Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti Anayasası

En Demokratik Burjuva Anayasasından Milyon Kez Daha Demokratik Bir Anayasa

Sunuş

Yaşadığımız topraklarda beklenen anayasa tartışmaları geldi çattı. AKP'nin tayin ettiği akademisyenler tarafından adeta bir sır gibi saklanarak hazırlanan taslak nihayet tartışılır hale geldi. Bununla birlikte anayasa taslağı üzerindeki tartışmalar hala usul ve şekil konuları etrafında yoğunlaşıyor. Her ne kadar AKP'nin burjuvazi içindeki rakipleri seçim döneminde olduğu gibi laiklik, türban sorunlarını öne çıkartmaya devam ediyorlar ise de, vatanın bölünmesi ve Kürtlerin azınlık hakları talep etmelerine kapı aralayarak Lozan'da çizilen sınırların inceltilmesi gibi itirazlar bu cenahtan daha fazla yükselmeye başlamış durumda.

Kuşkusuz bu feryatların sıklaşmasında DTP'lilerin meclise girmesinin de ihmal edilmeyecek bir payı vardır.

Burjuvazinin kendi içindeki çekişmeler bir yana, sosyalistler ve devrimciler arasında da anayasa tartışmaları (HÖC'ün ve TKP'nin alternatif taslak çalışmaları bir yana) hak ettiği yankıyı uyandırmadı. Zira özellikle anayasa konusu sol bakımından derine inmeye gelen bir konu değildir. Üstelik bunun asıl nedeni cehalet veya ihmalkarlık değil hakim olan yanlış bir çizgi ile ilgilidir.

Sosyalist Hareketin Anayasa Sorunlarına Yaklaşımının Temel Zaafı

Oldum olası Türkiye solu anayasa ve demokrasisi sorununu burjuva demokrasisinin çerçevesi içinde düşünmeye alışmış ve bunun ötesine geçmeye ihtiyaç görmediği gibi cüret de edememiştir ve bunun sadece Türkiye solu ile ilgili olmayan boyutları vardır.

Her şeyden önce sol bakımından demokratik bir anayasa dendiğinde akla gelen öncelikle haklar ve özgürlükler sorunudur; ki bunda yanlış veya şaşılacak bir yan yoktur.

Ama haklar ve özgürlükler dendiğinde ise daha çok akla 1789 Fransız devriminin ortaya koyduğu ve aynı zamanda bu devrimin hayat verdiği cumhuriyetin ilk anayasası olan «İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi» gelir. Ama geçen yüzyılın yarısından beri,

bundan çok, bu metni temel alarak yazılmış olan ve Birleşmiş Milletler örgütünün anayasası kabul edilen "İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi" gelir ki bu noktada biraz duraklayıp düşünmek gerekir.

Burjuva Anayasaları Hangi Esaslara Dayanıyor?

Birleşmiş Milletler'in anayasası aynı zamanda demokratik bir anayasanın örnek alması gereken temel hususları içeren bir üst yasa gibidir. İkinci Dünya Savaşı genellikle bir emperyalist paylaşım kavgası olarak değil, «demokratik ülkelerin faşizme karşı savaşı» diye anıldığı için ve SSCB'nin bu savaşta taraf olmasından ötürü, galip devletlerin bu galibiyetlerinin belirlediği güçler dengesini korumak ve kalıcılaştırmak üzere kurdukları BM örgütünün anayasası da aynı zamanda demokrasi için bir örnek şablon gibi kabul görmektedir.

Bu nedenle çoktan beri demokrasi ve insan hakları dendiğinde aklara gelen daha çok BM'nin «İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi» ve ona kaynaklık eden «İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi»dir. Hatta yaşadığımız topraklarda 12 Eylül sonrasında beri, eskiden daha çok reformistlerin sahiplendiği bu bildireler solun bütün katmanları tarafından benimsenen temel kılavuzlar olarak kullanılmaktadır.

Hiç kuşkusuz AB'nin temel siyasi çerçevesi de bu esaslara göre çizilmiştir. Bu nedenle de bugün tartışılmakta olan ve aynı zamanda «Türkiye'yi AB normlarına uyumlu hale getirmek için gerekli anayasa olarak tarif edilen anayasa da bu esaslara uygun olma iddiasındadır. Yahut bu anayasayı eleştirenler bu esaslara uygun olup olmadığı noktasından hareket ederek eleştirilerini gerekçelendirmektedir.

Ne yazık ki yaşadığımız topraklardaki solun muhtelif kanatlarının yaklaşımları da bu genel çerçevenin dışında değildir.

Oysa Ekim Devriminin ardından, çarlık rejimi tüm kısıntılarına kadar parçalanıp tarihin çöplüğüne atıldığı zaman eski devlet aygıtının yerine kurulan yeni Sovyet cumhuriyetinin anayasası, bütün ülkelerin işçilerine burjuvazinin insan hakları bildirelerinin alternatifi ne olduğunu da gösteren bir haklar ve özgürlükler bildirgesi mahiyeti taşımaktadır. Çalışan ve Sömürülen Halkın Haklar Bildirgesi başlığını taşıyan bu metin ne BM'nin kuruluşu sırasında ne de haliyle sonrasında pek akla gelmiş değildir.

Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti Anayasası

Aynı zamanda en demokratik burjuva diktatörlüğünden milyon kere daha demokratik tanımıyla tarif edilen proleter demokrasisinin temel ve ayırt edici özelliklerini belgeleyen bu metin çoktan beri kimsenin hatırına gelmiyor.

İşte Anayasa tartışmaları gündeme oturmuşken ve tam da Ekim Devriminin doksanıncı yıldönümüne gelirken KÖZ'ün arkasında duran komünistler bu temel belgeyi yani Sovyetlerin Beşinci Tüm-Rusya Kongresi'nin 1918 yılının Temmuz ayında Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti'nin anayasası olarak benimsediği anayasa metnini yayınlamayı bir ödev saymaktadır.

Her ne kadar elinizdeki metin 1918 yılının Temmuz ayında o zaman için siyasi iktidarı tümüyle ellerinde toplamış bulunan Sovyetlerin genel kurulunda benimsenmiş olsa da bu metnin ilk taslağı olarak kabul edilebilecek olan ve aynı zamanda da hemen hemen harfiyen bu anayasanın birinci bölümüne alınmış olan metin daha önce yazıldı.

Lenin tarafından kaleme alınan ve «**Çalışan ve Sömürülen Halkın Hakları Bildirgesi**» başlığını taşıyan söz konusu metin, 1918 yılının Ocak ayının başında, önce Bolşevik Partinin Merkez Yürütme Kurulu tarafından benimsendikten sonra, Kurucu Meclisin 18 Ocak günündeki ilk oturumunda Bolşevik grubu adına Sverdlov tarafından okunarak oylamaya sunuldu.

Ancak o zaman çoğunluğu Menşeviklerden ve Sosyalist Devrimcilerden oluşan Kurucu Meclis üyeleri Bolşevik delegelerin kabul oyu vermesine rağmen bu metnin tartışılmak üzere gündeme alınmasını bile reddettiler.

Tam tersine bu oylamanın ardından Kurucu Meclisin karşı devrimci çoğunluğu, Sovyetlerin Alman emperyalizmi ile ayrı bir ateşkes imzalama konusundaki tutumuna rağmen, emperyalist savaşı Çarlık Rusyasının müttefiklerinin çıkarları doğrultusunda sürdürme konusunu gündeme aldı. Bunun üzerine Bolşeviklerle Sosyalist Devrimcilerin sol kanadı Kurucu Meclisi terk ettiler. Kısa zaman içinde de Sovyetlerin iradesiyle Kurucu Meclis 19 Ocak günü kapatıldı. Bu, Rusya'nın emperyalist savaşa yeniden ortak edilmesine son verirken aynı zamanda iç savaşın başlangıcına işaret eden bir dönüm noktası oldu.

Bu gelişmelerden yaklaşık bir hafta kadar sonra 25 Ocak'ta ise, aynı metin (Kurucu Meclis ifadeleri değiştirilmek suretiyle) bundan bir hafta sonra toplanan Sovyetlerin Üçüncü Tüm-Rusya Kongresine sunuldu ve bu kez benimsendi.

Bu aynı zamanda yıkılan Çarlık rejiminin ardından kurulan Kurucu Meclis ile Sovyetlerin genel kurulu arasındaki ayrımın ve gerilimin de en belirgin işareti oldu. Bir başka deyişle Kurucu Meclisin burjuva ve aynı zamanda devrimin ilerlemesine engel olan karakteri

ile işçi köylü ve asker sovyetlerine dayanan bir sovyet cumhuriyeti arasındaki ayrımı en iyi ifade eden belgelerden biri bu bildirge idi.

Böylece burjuva anayasalarının temel dayanağı olan İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesine proletaryanın alternatifi olan «Çalışan ve Sömürülen Halkın Hakları Bildirgesi» ilk kez resmi bir belge haline gelerek gün ışığına çıkmış oldu.

Nitekim aynı nedenle de bu belge 1918 yılının Temmuz ayında kabul edilen elinizdeki ilk Sovyet Anayasasının birinci bölümünü oluşturdu.

Anayasa Tartışmalarında Komünistlerin Referansı Nedir?

Bu bakımdan bugünlerde tartışılmakta olan anayasa taslağının kökten bir eleştirisi için elde tutulması gereken temel referans kaynaklarından biri bu temel belge tarafından temsil edilmektedir.

Bununla birlikte hem bu anayasanın ayırt edici özelliklerini kavrayabilmek için, hem de «AB'ye uyum anayasası» diye pazarlanan metni güya soldan ve emekçi ve ezilenlerin gözünden eleştirme iddiasında bulunanların zaaflarını gözler önüne sermek bakımından burjuva anayasaların dayandığı insan hakları metinlerinin iç yüzüne yakından bakmakta yarar var.

Emekçi ve sömürülen halkın hakları ile evrensel insan hakları diye sunulan burjuva hukuk referansı arasında ayrımı görmek için de evvela «hangi insanların hakları» sorusunu sormak gerekiyor.

Böylelikle burjuva anayasalarında emekçilerin ve ezilen ulusların haklarının niçin ve nasıl güvence altına alınamayacağı da ortaya konmuş olacak.

Hangi İnsanların Hakları ?

Üzerine bastığımız gezegende yaşayanların ezici çoğunluğunun avutulduğu, kandırıldığı masalların çoğu "insan hakları" tekerlemesiyle başlıyor. "İnsan haklarına saygılı olma" konusunda birbiriyle yarışmayan, birbirini "insan haklarını çiğnemek"le suçlamayan siyasi yok gibi. En derin farklılıkları bir anda silip atan, amansız düşmanları elele tutuşturan, adeta tılsımlı bir kavram gibi algılanıyor "insan hakları". Halbuki başka şeyler gibi, ideolojik kılıfından çıkarıldığında ve tarihsel evrimi içinde gözlemlendiğinde "insan hakları" kavramının tılsımlı görünüşü de uçup gidiverir. Yaşadığımız topraklarda ise insan hakları tekerlemesi en çok 12 Eylül sonrasında dillere dolandı, hatta bu kavrama sahip çıkma neredeyse solculuğun ölçüsü haline geldi.

"İnsan hakları" kavramını evrensel bir erdemin temeli haline getiren ideolojik perdenin hammaddesi, insanların "doğaları gereği eşit

ve ortak özelliklere sahip" olduğu iddiasıdır. AKP'nin anayasası da elbette bu ilkeyi bir gurur vesilesi gibi içermektedir.

Oysa neredeyse bütün tarihleri boyunca insanlar farklı çıkar gruplarına, farklı uluslara, farklı sınıflara bölünmüş olarak varolmuşlardır; eşit doğmadıkları gibi, özgür de değillerdir. İnsanlar ortak değil çelişik çıkarlara sahiptirler. Böyle olduğu için bir bölüğünün çıkarları, diğerlerinin aleyhinedir; bağdaşmazlar.

O zaman "insan hakları" dendiğinde "hangi insanın hakları?" sorusunu yöneltmek yerindedir. Bu aynı zamanda soyut "insan hakları"nın ayağını yere bastırıp, ideolojik örtüsünden kurtaracak temel sorudur. Nitekim Ekim Devrimi ile Rusya'daki burjuva diktatörlüğünü yıkan proletarya, ilk anayasasının başına "İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi" değil, "Çalışan ve Sömürülen Halkın Hakları Bildirgesi" başlığını koyarak, aynı zamanda burjuva ideolojisinin bu tılsımlı kavramına da ölümcül bir darbe indirmiştir.

"İnsan hakları" kavramına kaynaklık eden klasik metinlerin en ünlüsü Fransız Devrimi'nin ardından ilan edilen ve ilk anayasa olarak benimsenen "İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi"dir. (1791) Bu bildiri daha birinci maddesinde yalan söylemektedir:

"1. İnsanlar hukuk açısından eşit ve özgür doğarlar, eşit ve özgür yaşarlar."

Bu ne o zaman için doğruydı; ne de şimdi. Bildirinin asıl amacı Fransa'da yaşayanlar arasındaki bir tek eşitsizliği, bir tek ayrımcılığı kaldırmaktı: İnsanlar asil olanlar ve olmayanlar olarak ayrılmamalıydılar. Bu ifade yeni gelişen burjuva sınıfının asillerle arasındaki eşitsizliği kaldırma isteğini ifade ediyordu. Ama o zamanın Fransa'sında insanlar arasındaki eşitsizlik bundan ibaret değildi. Mülk sahibi olanlarla olmayanlar; çalışanlarla onların emek ürünlerini gaspedenler; beyaz derili olanlarla öyle olmayanlar; kadınlar ve erkekler doğuştan mezara kadar eşitsiz yaşıyorlardı; bunların bir bölüğünün esareti diğerlerinin özgürlüğünün koşuluydu.

Güya insanlığın büyük bir kazanımı olarak sunulan bu bildiride tanımlanan haklar aslında mülk sahibi, beyaz ve erkek olanlar başta olmak üzere Fransız yurttaşlarının imtiyazlarıdır. O tarihlerde Fransa'nın sömürgesi olan binlerce kilometrekarelik topraklarda yaşayan milyonlarca insan bu tanımın dışındaydı; Fransa'da yaşayan "renkli derili" insanlar da insandan sayılmıyordu; beyaz ve Fransız olan kadınlar da tam insan kabul edilmiyordu; en azından oy hakları yoktu. Dahası geri kalan beyaz ve erkek Fransız yurttaşlarının bir kısmı daha az eşitti: Seçme ve seçilme hakkı gelir ve varlık düzeyine orantılı olarak tanınıyordu. Aynı Fransa'da beyaz ve

erkek olan Fransızların büyük bir kısmı da, eğer işçi iseler, çıkarlarını korumak için dernek kurma hakkına sahip olamıyorlardı...

Bu klasik "insan hakları bildirgesi"nin temel çelişkisi, tıpkı bütün diğer benzeri belgeler gibi, "herkesin özgürlüğü başkasının özgürlüğünün başladığı yerde biter" ilkesinde yatmaktadır. Bu ve benzeri metinlerde "doğal insan hakları" olarak tanımlanan haklar, "özgürlük, mülkiyet, güvenlik ve baskıya karşı direnme"dir. Burada çelişkinin anahtarı mülkiyet hakkında yatmaktadır.

Kapitalist üretim ilişkileri veri alındığında, kapitalistin üretim araçlarına sahip olma özgürlüğü, bunları kullanma durumunda olan işçinin "sömürülmeden çalışma özgürlüğü"nü sınırlar. Kapitalist istese de istemese de çalışanları sömürmeksizin üretim araçlarına sahip olma özgürlüğünden yoksundur; işçi de üretim araçları üzerindeki özel mülkiyet hakkı var oldukça özgür olamaz.

Bu çelişki bir "hinoğluhinlik" değildir; toplumun çelişik çıkarlara sahip sınıflardan oluşmasının kaçınılmaz bir sonucudur. Bu nedenle sınıfların olduğu toplumlarda bir ortak çıkar yoktur. Ortak çıkar diye dayatılarak, topluma kabul ettirilen hakim sınıfın çıkarları vardır. Böyle olduğu için sınıflı toplumlar üzerinde yükselen tüm insan hakları metinleri ve masalları bu sahici çelişkiyi ortadan kaldırmaz onu sadece süsleyerek örter.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Bildirgesi de ataları gibi burjuva toplumunu veri alan, bu toplumun çıkarlarını öne çıkararak bir sınıfsal karakteri açık seçik yansıtmaktadır.

Bu belgenin diğerlerinden önemli bir farkı olduğu doğrudur ama bu fark metnin sınıfsal içeriğinden değil, kapsamından ileri gelmektedir.

Fransız Devriminin ürünü olan bildirge bir bireysel haklar bildirgesi iken, Birleşmiş Milletler metni bir yönüyle bir devletler arası hukuk belgesi niteliği taşımaktadır. Bu yönüyle tüm ulusal insan hakları bildirelerinden ayırdedilmelidir. Bu noktayı saptadıktan sonra sözkonusu metnin burjuva karakterini ve savaş sonrası statükonun korunmasını gözetken temel içeriğini yansıtan kimi örneklerle göz atmakta yarar var.

Bildirge kendi varlığını gerekçelendirirken şu sözlerle başlamaktadır:

"İnsanın istibdat ve baskıya karşı son çare olarak ayaklanmak zorunda kalmaması amacıyla insan haklarının bir hukuki rejim ile korunması gerekli olduğu için..."

Bunu "kapitalist zorbalığa karşı ve emperyalist boyunduruğa karşı devrimci ayaklanmalara mahal vermemek gerekir" biçiminde okumak gerekiyor.

Üstelik bu bir hukuki rejimin gerekçesidir; yaptırım olmayan hiçbir hukuk olamaz; Birleşmiş Milletler'in kendi ordusu olmadığına göre, bu hukukun bekçisi mevcut burjuva diktatörlüklerinin orduları, onlar içinde de en gelişkin ve güçlü olanları olacaktır.

Nitekim SSCB'nin ortadan kalkmasıyla Birleşmiş Milletler'in bu gerçek yüzü açıkça ortaya çıkmıştır. SSCB'nin varlığı ise sadece bir denge ve pazarlık gücü olarak bu gerçeğin örtülmesine hizmet etmiştir.

Öte yandan bildirge dünyadaki devletleri "büyük uluslar" ve "küçük uluslar" biçiminde ayırdetmektedir. Küçük uluslar iki dünya savaşı sonrasında emperyalizmin yeni yönelişi ve işbölümü çerçevesinde sömürge imparatorluklarından kopan eski sömürgelerdir. "Büyük ve küçük ulusların eşitliği bu ayırım konduktan sonra ne kadar gerçek bir eşitlik olur?" sorusu bir yana, bildiri açıkça Birleşmiş Milletler'in tanıdığı devletlerin sömürgelerini ve bu devletler altında yaşayan ezilen ulusların ezilmesini "hukuken" meşrulaştırmaktadır:

"Madde 2\2: Dahası bir şahıs hakkında, uyruğu bulunduğu ülkenin ya da bölgenin bağımsız mı, vesayet altında mı, özerk mi, ya da egemenliği başka bir kısıtlama altında mı diye sorulmaksızın, o ülkenin ya da bölgenin hukuki ya da uluslararası konumundan dolayı hiçbir ayırım yapılmayacaktır"

Kişi hak ve özgürlüklerine karşı büyük bir alicenaplık göstergesi olan bu madde, aynı zamanda bildiriye imzalayan devletlerin sahip oldukları sömürgelere sahip olmaya devam etmelerini, ezilen ulusların ezilmeye devam etmelerini meşrulaştırmaktadır. Zira aynı belgenin bütününe damga vuran statükocu yönü, meşru devletlerin birbirlerinin iç işlerine karışmamasını gerektirmektedir. Sömürgeler bir "iç iş"tir. Kaldı ki sömürgelerde yaşayanların "istibdata karşı ayaklanmak zorunda kalmaması için" Birleşmiş Milletler elinden geleni ardına koymayacağını baştan ilan etmiştir.

Burjuva Anayasalarında Bireylerin Hakları da Kağıt Üzerindedir

Bununla birlikte sözkonusu bildirgenin sömürgeler ve ezilen uluslar için olmasa bile, bunların bireyleri için önemli güvenceler getirdiği sanılabilir; bu da bir yanılgıdır. Çünkü bu bildirge de daha önceki bildirgeler gibi en büyük iki yüzlülüğü bu alanda sergilemektedir.

Metinde tanımlanan haklar kağıt üzerindedir. Zira bu hakların hepsi meşru kabul edilen üye devletlerin yasaları çerçevesinde somutlaş-

maktadır. Ve bu yasalar her zaman temel hak ve özgürlükleri tanımlama için değil bunları sınırlamak için konur. Burjuva devleti hüküm sürdüğü müddetçe yasalar temel hak ve özgürlüklerin nasıl ve hangi kurumlar eliyle kısıtlanmasının meşru olduğunu tanımlamak üzere kaleme alınır.

Bu yasaların olumlu bir paragrafın ardından "ama..." diye başlayan bölümleri diğerlerinden esastır. Üstelik bu metinlerdeki bütün güzel sözler, en temel hak olan mülkiyet hakkının (yani kapitalistlerin üretim araçları mülkiyeti üzerindeki tekelinin) kabullenilmesini sağlamak üzere orada yer almaktadır. Burada hergün gerçek hayatta emekçilerin ve düzen karşıtlarının yüzyüze bulunduğu bu iki yüzlü tablonun sergilenmesine gerek yok.

Nihayet Birleşmiş Milletler Bildirgesi'ni açan ve somutlayan bir başka bildirdeden örnek vermek anlamlı olacaktır. Türkiye Cumhuriyeti'nin de imza attığı Helsinki Nihai Belgesi AB'nin siyasi çerçevesini belirleyen temel belgelerdendir ve şimdi AKP'nin anayasası da bu çerçeveye uyum sağlama iddiasını taşımaktadır. Bu belge-deki şu satırlar ibret vericidir:

"Birinci Bölüm, ikinci madde 1- Her insanın yaşama hakkı yasanın himayesi altındadır. Yasanın ölüm cezasını öngördüğü bir suçtan dolayı mahkemece verilen bir cezanın infazı dışında, hiç kimse kasten öldürülemez. 2- Öldürme, aşağıdaki zorunlu hallerde bu maddenin çiğnenmesi haline gelmeyecektir. a) Bir insanın gayrimişru cebir ve şiddete karşı korunmasını sağlamak için; b) Yasa hükümleri dahilindeki bir tutuklamayı yerine getirmek ya da yasaya uygun olarak tutuklanan şahsın kaçmasını önlemek için; c) yasalar çerçevesinde bir ayaklanmayı ya da isyanı bastırmak için..."

En temel insan hakkı diye tanımlanan yaşama hakkının bu sınırları, yeryüzündeki cinayetlerin büyük çoğunluğunu meşrulaştırmak için yeterli bir kılıf sunmaktadır. Birakalım "insan hakları savunucuları" bu labirent içinde yasa koyucular ve uygulayıcılarla hukuk tartışmaları yapmaya devam etsinler; bu zeminde yürütülen bir kavga-dan kimin galip çıkacağı baştan tayin edilmiştir. Minareyi çalanlar kılıflarını çoktan hazırlamışlardır.

Bugün AB'ye uyum sağlama iddiasıyla AKP'nin sunduğu anayasa taslağı da onu eleştiren burjuva muhalefetinin savları da aynı referanslardan hareket etmektedir. Ama ne hazindir ki komünist olduğunu iddia eden akımların eleştirileri de bu genel çerçevenin dışına çıkamamaktadır. Çünkü bu akımların çoğu çoktan beri asıl referansları unutmuş durumdadır.

Bu referansların en belirgin ögeleri elinizdeki belgede yer almaktadır. Bu nedenle bu belge bir tarihi belge olmaktan çok hem sınıf düşmanlarına hem de sosyalist hareket üzerine çökmüş bulunan oportünist geleneğe karşı mücadelede komünistlerin elinde bir silah olma özelliği taşımaktadır.

İnsanlar arasındaki tarihi, sınıfsal ve toplumsal eşitsizlikler ortadan kalkmadan, "evrensel insan hakları" hep egemen kesimlerin çıkarına yontan bir nalıncı keseri olarak kalacaktır. Bunun bilincinde olan komünistler, burjuva devletlerini hizaya getirip insan haklarına saygılı olmalarını sağlamak için değil, insan hakları belgeleri dahil bütün kurumlarıyla burjuva devletlerini tarih sahnesinden süpürüp atmak için mücadele ediyorlar. "Emeğin iktisadi kurtuluşunu sağlama" mücadelesinde mülksüzleştirilenlerin mülksüzleştirilmesi gerçekleştiğinde, "herkesin özgürlüğü başkasının özgürlüğünün koşulu" haline geldiği zaman bugüne kadar kağıt üzerinde kalan bütün hak ve özgürlükler gerçekten insanlığın en değerli kazanımı haline gelecektir ve bu ancak o zaman olacaktır.

Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti Anayasası

**Sovyetlerin Beşinci Tüm-Rusya Kongresi
tarafından kabul edilmiştir.**

10 Temmuz 1918

Sovyetlerin Üçüncü Tüm-Rusya Kongresi'nin Ocak 1918'de verdiği onayla Emekçi ve Sömürülen Halkların Haklar Bildirgesi, Beşinci Kongre tarafından onaylanan Sovyet Cumhuriyeti anayasası ile birlikte Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti'nin tek anayasasını oluşturur.

Bu anayasa, son halinin Merkez Komite Politbüro'nun yayın organı *Izvestia'da* yayınlanmasıyla birlikte yürürlüğe girer. Sovyet hükümetinin tüm yerel organları tarafından basılmalı ve tüm Sovyet kurumlarında sürekli olarak bulundurulmalıdır.

Beşinci Kongre Kamu Eğitimi Halk Komiserliği'ne Rus Cumhuriyeti'nin istisna gözetmeden tüm okullarında ve diğer eğitim kurumlarında, bu anayasanın temel hükümleri, açıklamaları ve yorumlarıyla birlikte öğretmeleri tavsiye edilir.

Birinci Kısım: Emekçi ve Sömürülen Halkların Haklar Bildirgesi

BİRİNCİ BÖLÜM

Madde 1. Rusya bu anayasanın kabulünden itibaren İşçi, Asker ve Köylü Temsilcileri Sovyetlerinin oluşturduğu bir cumhuriyettir. Merkezi ve yerel, tüm güç bu Sovyetlerin elindedir.

Madde 2. Rus Sovyet Cumhuriyeti, özgür ulusların özgür birlikteliği ilkesiyle, ulusal Sovyet cumhuriyetlerinin bir federasyonu olarak kurulur.

İKİNCİ BÖLÜM

Madde 3. Temel amacı insanın insan tarafından sömürülmesini ve toplumun sınıflara ayrılmasını tamamen yok etmek, sömürücüleri acımaksızın ezmek, toplumu sosyalist bir temelde örgütlemek ve sosyalizmin bütün ülkelerde zaferini kazanmak olan Asker, İşçi ve Köylü Temsilcileri Sovyetlerinin Üçüncü Tüm-Rusya Kongresi aynı zamanda şunları da karara bağlar:

a. Bütün toprakların toplumsallaştırılmasının ardından toprakta özel mülkiyet lağvedilmiştir; bütün topraklar halkın tümüne aittir; toprak hiçbir karşılık beklemeden ve eşit toprak kullanım ilkesi ışığında tüm emekçi halka dağıtılacaktır.

b. Bütün ormanlar, maden kaynakları ve ulusal öneme sahip su kaynakları, bütün büyük ve küçükbaş hayvanlar, çiftlik demirbaşları, taşınamaz mülkler ve tarımsal teşebbüsler halkın malıdır.

c. İşçilerin kontrolü ve Yüksek Ekonomik Konsey'e dair Sovyet yasaları, emekçilerin sömürenleri üzerindeki iktidarını güvence altına almak için ve bütün fabrikaların, madenlerin, tren yollarının ve bunun dışındaki üretim ve taşıma araçlarının İşçi ve Köylü Sovyetleri Birliği'ne devrinin bir ilk adımı olarak, burada tasdik olunur.

d. Sovyetlerin Üçüncü Kongresi çarlık hükümetleri, toprak sahipleri ve burjuvazi tarafından pazarlık edilmiş bütün kredileri fesheder ve bu hareketi uluslararası bankacılık ve finans kapitale vurulmuş ilk darbe olarak addeder. Aynı zamanda bu Kongre, Sovyet egemenliğinin, işçilerin sermaye düzenine karşı uluslararası ayaklanması nihai zafere ulaşana kadar, bu yol boyunca hızla yükseleceğine dair güvenini tekrar ifade eder.

e. Emekçilerin egemenliğinin güvenceye alınması ve sömürenlerin tekrar başa gelebilmesinin tüm ihtimallerinin ortadan kaldırılması için emekçilerin derhal silahlanması, işçilerin ve köylülerin sosyalist Kızıl Ordusunun kurulması ve varlıklı sınıfların derhal ve tamamiyle silahsızlandırılması burada karara bağlanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Madde 4. Sovyetlerin Üçüncü Kongresi, insanlığı, dünyayı tarihin en kirlî savaşlarıyla kana boyamış olan finans kapitalin ve emperyalizmin boyunduruğundan kurtarmaya kesin kararlı olduğundan, Sovyetlerin gizli antlaşmaları ifşa etme, savaşan orduların işçileri ve köylüleri arasında en güçlü kardeşliği örgütleme ve işçiler için demokratik barışı, ne pahasına olursa olsun, devrimci metodlarla, ilhaksız ve tazminatsız, ulusların kendi kaderini özgürce tayini hakkı ilkesi ışığında yerine getirme politikaları arkasında kayıtsız ve şartsız durmaktadır.

Madde 5. Yine aynı hedefleri gözettiğinden, Sovyetlerin Üçüncü Kongresi kendisini, birkaç seçilmiş ulusun sömürenlerinin ceplerini Asya'da, genel olarak kolonilerde ve küçük ülkelerdeki yüz milyonlarca işçinin köleleşmesi pahasına dolduran burjuva medeniyetinin barbar politikasından tamamen ayırmada ısrarcıdır.

Madde 6. Sovyetlerin Üçüncü Kongresi, Halkın Komiserleri Konseyi'nin Finlandiya'nın tam bağımsızlığının ilan edilmesi, İran'dan orduların çekilmesinin sağlanması ve Ermenistan'ın kendi kaderini tayin etmesi konusunda aldığı kararları destekler.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Madde 7. Sovyetlerin Üçüncü Tüm-Rusya Kongresi, şu anda, halkların sömürenleriyle mücadelesi bütün hızıyla devam ederken, sömürenlerin devlet yönetiminin hiçbir kurumunda söz sahibi olmamaları gerektiğini açıklar. Egemenlik, tamamen ve hiçbir ayrıcalık gözetmeksizin emekçilerde ve emekçilerin tam yetkili temsilcilerinde -İşçi, Asker ve Köylülerinin Temsilcileri Sovyetlerinde olmalıdır.

Madde 8. Aynı zamanda, Sovyetlerin Üçüncü Kongresi, Rusya'daki bütün ulusların emekçi sınıfları arasında gerçek anlamda hür ve gönüllü, ve bu özelliklerinden dolayı sağlam ve dayanıklı bir birlik yaratmak istediğinden, kendisini yalnızca Rusya'nın Sovyet Cumhuriyetleri federasyonunun temel ilkelerine bağlamakta; ulusların federal hükümette ve diğer federal Sovyet kurumlarında yer alıp almayacaklarını, alacaklarsa hangi koşullarda yer alacaklarını, kendi Sovyetlerinin temsili kongrelerinde bağımsız bir şekilde belirlemelerini, her ulusun kendi işçi ve köylülerine bırakmaktadır.

İkinci Kısım: Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti Anayasasının Genel Hükümleri

BEŞİNCİ BÖLÜM

Madde 9. Şu anda içinde bulunduğumuz geçiş dönemi için hazırlanan Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti'nin anayasasının ana amacı, güçlü Tüm-Rusya Sovyet hükümeti şekli altında, şehir ve köy proleteryanının ve en fakir köylülüğün diktatörlüğünü kurmaktır. Burjuvaziyi tamamen ezme görüşüyle bu diktatörlük, insanın insan tarafından sömürülmesini yok edecek ve altında ne sınıfların ne de devletin var olacağı sosyalizmi kuracaktır.

Madde 10. Rus Cumhuriyeti, Rusya'da yaşayan bütün işçilerin egemenliğinde özgür sosyalist bir toplumdur. Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyetleri Federasyonunda egemenlik şehirlerde ve köylerde kendi Sovyetlerinin çatısı altında birleşmiş bütün işçilerdedir.

Madde 11. Farklı hayat tarzı ve ulusal kompozisyona sahip olan belirli bölgelerin sovyetleri özerk bir bölgesel birlik etrafında birleşebilirler; ve bu birliğin başında, oluşabilecek tüm bölgesel birliklerin başında olacağı gibi, Sovyetlerin bölgesel kongreleri ve bu kongrelerin idari kolları yer alır.

Bu özerk bölgesel birlikler, federal bir temelde, Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti'nin bileşen parçaları olurlar.

Madde 12. Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti'nde mutlak egemenlik Sovyetlerin Tüm-Rusya Kongresi tarafından, kongreler arasında ise Tüm-Rusya Merkez Yürütme Komitesi tarafından uygulanır.

Madde 13. İşçilerin vicdani hürriyetlerini güvence altına almak için kilise devletten ve okul kiliseden ayrılmış ve bütün vatandaşların dini ve din karşıtı fikirlerini yayma hürriyeti de güvence altına alınmıştır.

Madde 14. Emekçilerin gerçek anlamda düşünce özgürlüğünü güvence altına almak isteyen Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti basının sermayeye bütün bağımlılığını ortadan kaldırır ve elinde olan bütün teknik ve maddi olanakları, yayınlanacak yeni gazeteler, broşürler, kitaplar ve basınla ilgili diğer bütün mater-

yalleri, proletaryanın ve fakir köylülerin emrine sunar ve bu materyallerin ülkenin içinde engellenmeden dağıtılacağına güvencesini verir.

Madde 15. Emekçi sınıfının gerçek anlamda gösteri yapma özgürlüğünü güvence altına almak isteyen Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti, Sovyet Cumhuriyeti'nin her vatandaşının hür bir şekilde toplantı, gösteri ve miting vb. örgütlenme hakkını tanır ve bu eylemlerin toplanabileceği, kamusal gösterilere uygun bütün binaları mobilyası, ısı ve ışık donanımıyla tamamlanmış olarak proletaryanın ve fakir köylülerin emrine sunar.

Madde 16. Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti emekçilerin gerçek anlamda örgütlenme özgürlüğünü güvence altına almak için, mülk sahibi sınıfların ekonomik ve siyasi hükümlerini sona erdirerek burjuva toplumunda işçileri ve köylüleri örgütlenme ve eylem özgürlüğünden alıkoyan tüm engelleri ortadan kaldırır; işçilere ve en fakir köylülere kendi örgütlerini ve derneklerini oluşturmaları için elinde olan bütün maddi ve lojistik yardımı yapar.

Madde 17. Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti emekçilerin bilgilenme hakkını güvence altına almak için işçilere ve en yoksul köylülere tam, kesintisiz ve bedava eğitim sağlamayı bir hedef olarak önüne koyar.

Madde 18. Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti emeğin, cumhuriyetin bütün vatandaşlarının temel bir sorumluluğu olduğunu açıklar ve şu şiarı kayıt altına alır: "Çalışmaya ekmek yok."

Madde 19. Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti işçilerin ve köylülerinin şanlı devriminin kazanımlarını korumak için, sosyalist anavatanın korunmasının tüm vatandaşların sorumluluğunu olduğunu duyurur ve herkes için askerlik hizmeti getirir. Devrimin silahlı korunması gibi onurlu bir görev yalnızca işçilerin payına düşen bir görevdir; işçi olmayanlar orduda başka görevler ifa etmeye zorunludurlar.

Madde 20. Emekçilerin bütün halklarının kardeş olması ilkesiyle hareket eden Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti, Rus Cumhuriyetlerinin sınırları içinde yaşayan, buraya çalışma amacıyla gelmiş, işçi sınıfına ya da başkalarının emeği ile geçinmeyen köylülüğe ait olan bütün yabancıların bir Rus vatandaşıyla aynı siyasi haklara sahip olmasını güvence altına alır ve bölgesel

Sovyetlere bu yukarıda geçen vasıflara sahip yabancıları, hantal formalitelere yer vermeksizin, vatandaşlık işlemlerine tabi tutma yetkisi verir.

Madde 21. Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti, politik ve dini suçlar sebebiyle ülkelerinde zulüm gören yabancı ülke vatandaşlarına iltica hakkı tanır.

Madde 22. Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti bütün vatandaşların haklarının eşitliğini, bu vatandaşların ırkını veya milliyetini gözetmeksizin güvence altına alır; vatandaşları arasında bu temelde üstünlüklerin ve ayrıcalıkların oluşturulmasının veya anlayışla karşılanmasının; veya ulusal azınlıklara karşı herhangi bir baskı uygulanmasının veya eşitlik hakkının kısıtlanmasının, Cumhuriyetin temel yasalarının bir ihlali anlamına geleceğini kayıt altına alır.

Madde 23. İşçi sınıfının bütünsel çıkarlarını gözeten Rus Sosyalist Federatif Sovyet Cumhuriyeti, haklarını ve hürriyetlerini sosyalist devrimine hasar vermek amacıyla kullanan birey ve grupların bu hak ve hürriyetlerini ellerinden alır.

Komünist KöZ'ün özel ekidir

KOMÜNİST KÖZ- AYLIK SİYASİ GAZETE Ekim 2007 özel sayı Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Şükrü Demir.

Yönetim Yeri: Üsküdar Caddesi, Pınar Pasajı, Kat:2 No:39 Kartal İstanbul TEL 0216 387 50 90

BASILDIĞI YER: Özdemir Matbaa ve Ciltevi Davutpaşa Cad. Güven Sanayi Sitesi C Blok Zemin Kat No: 242 Topkapı-İSTANBUL

Tel: (0212) 577 54 92

Davutpaşa V.D. 6800012041